

СЯЛЯНСКАЯ

НІВА

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
Вільня, Палацкая вул. 4. — (Wilno, ulica Polacka 4).
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да
6 гадзіны апрача свята.
Газэта выходзіць раз у тыдзень.
Падпіска на адзін месяц 1 зл., на 3
мес.—2 зл., на 6 мес.—4 зл., на год—8 зл.
Перамена адрэсу 30 гр.

Цана абвестак:

на 1 старонцы 30 грошаў, на 2 і 3 —
25 грошаў і на 4 — 20 грошаў за ра-
док дробнага друку ў вадняй папосцы.
Жадаючыя іншых абвестак павінны
звярнуцца да Адміністрацыі.

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

Старая песня.

Палажэнне ў Польшчы нашага сялянства да таго сталася цяжкім, што яно ня перастае ўздыхаць да якой-небудзь змены, да якога-небудзь палепшання. Дык нічога дзіўнага, што збройнае выступленне Я. Пілсудскага разняслася надзейным рэхам па нашых сёлах. Ледзь дыхаючаму пад польскімі панскімі ўрадамі нашаму сялянству здавалася, што ўрэшце наступіў час выбаўлення і мімавольна вочы яго звачваліся на Пілсудскага. Сялянству нашаму здавалася, што чалавек гэты ўжо напэўна возьме ўладу ў свае рукі і выступіць у абароне працоўных, бо не дарма-ж палілася іх кроў на вуліцах Варшавы.

Аднак сталася інакш. Пілсудскі дарваўшыся да ўлады, здаў яе сусім лёгкадумна і гэтым паказаў, што ён якім быў, такім і астаўся.

Не адрэчы тут будзе прыпомніць нам недалёкую мінуўшчыну нашага краю. Першы раз, б'ючыся з большавікамі і забіраючы нашы землі, Пілсудскі выдаў слаўную адозву да ўсіх народаў гэтых зямель, у якой казаў, што ён дасць ім свабоду і завядзе жыццё на прыгожай аснове: вольныя з вольнымі і роўныя з роўнымі. Тымчасам напэўніў нас так званы „Zarząd Ziemi Wschodnich“ на чале з Асмалоўскім, які прадусім адзначыўся тым, што пазакрываў тую рэшту беларускіх школ, якія былі астаўшыся пасля нямецкай акупацыі.

Калі-ж другі раз большавікі забралі нашы землі і калі Вільня апынулася ў руках літоўцаў, Пілсудскі, адпёршы большавікоў і пры помачы польскага войска, названага для затуманення вачэй „літоўска-беларускай“ дывізіяй на чале з ген. Жэлігоўскім, якога назваў збунтаваным, аддаў нас пад панаванне розных „урадаў“ так зв. Сярэдняй Літвы, ад якіх мы апрача здэку ня бачылі бадай нічога. Праўда, Пілсудскі прыракаў, што ў Вільні будзе скліканы Сойм, які і выраша лёс нашага краю. І праўда, гэны Сойм, як ведаем, у Вільні сабраўся, але ня дзеля таго, каб вырашыць наш лёс, але каб землі нашы далучыць да Польшчы. У выбарах у Віленскі Сойм учасьця ня бралі ані беларусы, ані літоўцы, ані жыды, бо ня было адпаведнай свабоды дзеля выяўлення волі жыхароў краю. Польская „дэмакратыя“, разам з эндэцыяй, пры падтрыманьні Пілсудскага, Віленшчыну далучыла да Польшчы. Ад абяцанак Пілсудскага не асталося нічога. Ды і не магло нічога астацца, бо нешта гадзі два таму, Пілсудскі, чытаючы ў Вільні свае лекцыі, публічна заявіў, што ён і сам ня верыў у тое, што гаварыў.

Словам, тады Пілсудскі здаў паном усе пазыцыі. Цяпер-жа, так лёгка выпускаючы ўладу над Польшчай са сваіх рук, ўзноў

стаў ён на той-жа стары шлях. Бо хоць цяпер, пасля нядаўных варшаўскіх падзеяў, Пілсудскі фактычна мае яшчэ сілу і значэнне, хоць мо' ён і прэзыдэнтам будзе абраны, то ўсё-ж паны яго паволі адапруць ўзноў і забяруць ўладу ў свае рукі.

З гэтага ўсяго ясна відаць, што Пілсудскі ня здольны стаць на шлях сялянскі і работніцкі, які толькі адзін сяння і зьяўляецца правільным шляхам.

Дык Беларускі Пасольскі Клюб у адозве да беларускага сялянства, слухна адносіцца да палітыкі Пілсудскага і слухныя выстаўляе дамаганьні. Але кожнаму ясна, што з гэных дамаганьняў і найменшай часткі здабыць ня можна навет ад ураду, створанага Пілсудскім. Дык астаецца адно: гэта далейшае арганізаванне нашага сялянства, далейшая падгатоўка яго да таго, каб само яно сталася кавалём свайго лёсу.

З гэтага ўсяго так-жа ясна, што паслы нашы ад выбараў польскага прэзыдэнта, хоцьбы ім быў і Пілсудскі, павінны ўстрымацца.

Сяляне Беларусы!

Панскія паслы і іх прыслужнікі, маючы большасць у Сойме, стварылі ўрад на чале з Вітасам, паслом, каторы здрадзіў сваё сялянства. Урад гэты меў налажыць на ўсё працоўнае сялянства, а тым больш на сялян-беларусаў, яшчэ большае ярмо няволі.

Быўшы Начальнік Польскае Дзяржавы Язэп Пілсудскі на чале часьці адланага сабе войска і пры помачы польскай дэмакратыі дня 12-га мая 1926 г. збройна заманіфэставаў проці новаўтворанага ўраду Вітаса.

Палілася кроў жаўнераў, сярод якіх было нямала і сыноў беларускага сялянства, адбываючых ваенную службу. У звязку з гэтым Вітас са сваім урадам падаўся ў адстаўку, а Прэзыдэнт Войцехоўскі адрокся свайго становішча. Пілсудскі аказаўся панам палажэння, аднак замест узяць уладу ў свае рукі і стварыць Сялянска-Работніцкі ўрад, стаў на грунт старых спосабаў кіравання Польшчай, творачы ў паразуменьні з Маршалам Сойму Ратаем новы ўрад на чале з паслом Бартлем. У гэтым урадзе Пілсудскі стаўся ваенным міністрам.

Новаўтвораны ўрад складаецца з асоб, якія ўжо былі міністрамі і якія воража адносіліся да беларускіх спраў і да беларускага сялянства.

Такім чынам няма ніякай пэўнасьці, што новаўтвораны ўрад прынясе палёгку ў жыццё сялян беларусаў. Дык нашаму сялянству астаецца адна дарога — змаганьне за свае правы, гуртуючыся каля беларускіх паслоў, стоячых на грунце сялянскіх інтарэсаў, якія і далей стойка будуць вясці барацьбу за зямлю і волю для сваіх сялян.

У звязку з вышэйсказаным, ня сходячы з гунту самаазначэння народаў, Прэзідыум Беларускага Пасольскага Клубу пастанаўляе дамаганца:

- 1) Неадкладнага роспуску Сойму і Сэнату і новых свабодных выбараў, вызначаючы вольны ад палявых работ час для выбараў.
- 2) Утварэння сялянска-работніц. ўраду.
- 3) Неадкладнага ўвядзення асветы ў роднай мове.
- 4) Перадача сялянам зямлі бяз выкупу і скасавання асадніцтва.
- 5) Змяншэнне дзяржаўных і самаўрадавых падаткаў і поўнага звальнення ад іх бяднейшых сялян.
- 6) Амнэстыі для палітычных вязняў і скасавання кары сьмерці і палявых судоў.
- 7) Правядзення неадкладна выбараў у валасныя і павятовыя самаўрады на аснове агульнага, простага, тайнага, роўнага і пропорцыянальнага галасавання.

Варшава, 21 траўня 1926 г.

За Прэзід. Бел. Пас. Клубу
пас. Ф. Ярэмч; пас. Б. Рагуля.

Крывавыя падзеі у Варшаве.

Серада 12-га мая.

12-га мая войскі Пілсудскага занялі прадмесьце Варшавы—Прагу. Войскі Прэзыдэнта Войцехоўскага прыгатавалася ў Варшаву Пілсудскага ня ўпускаць, дзеля чаго аддзелы 1-га палка, п'ятоны афіцэрскай школы з кулямётамі і браньнікамі занялі часьць маста Панятоўскага. Іншыя часьці ўрадавых войск занялі Кракоўскае Прадмесьце, Зьезд і акапіліся на лініі Віслы.

Каля гадзіны 5-ай на масьце адбыліся перагаворы Пілсудскага з Прэзыдэнтам, які дамагаўся ад Пілсудскага злажыць аружжа.

«Ані думаю» — адказаў Пілсудскі і з свайго боку дамагаўся адстаўкі ўсяго ўраду. На гэтым і разьвіталіся, ня прыйшоўшы да згоды.

Каля гадз. 7-ай маршалак Пілсудскі загадаў паступленьне на сталіцу.

Пасьля 40-мінутнай страляніны, войскі Прэзыдэнта пачалі адступаць у глыб места. На старану Пілсудскага перайшлі 2 палкі з войск праціўнай стараны.

Каля гадз. 9-ай міністры ўцяклі ў Бэльвэдэр—палац Прэзыдэнта.

Чацьвер 13-га мая.

У гэтым дні вычувалася бытцам перавага на старане войск урадовых, дзеля прыходу на дапамогу паэнанскіх палкоў і аэрапланаў, з якіх генэрал Загурскі загадаў бамбардаваць места. Бітва трывала цэлы дзень. Пушчаны ў ход гарматы. На вуліцах, дзе змагаліся крывавыя, пачалі разьбіраць тратуары і з пліт рабі-

ліся акопы і засеки. Афіцэрская школа акапалася непадалёку Бэльвэдэру. Праз увесь дзень бітва ня сьціхала. Пад градам куль Чырвоны Крыж, Скорая Помач, дахтары, санітары і інш. падбіраілі раненых. З прыходам ночы наступіла цемра і на вуліцах, якая прычынілася да змянення бітвы.

Пятніца 14-га мая.

У пятніцу адбыліся рашучыя бітвы, якія да перамогу марш. Пілсудскаму. Прыбылі да войск Пілсудскага віленскія легіонеры.

Войскі ўраду Вітаса пачалі адход, асабліва калі гадз. 4-ай пасля рашучага напору з праціўнай старані.

Здабыты соймавы сад і ўяздоўскі шпіталь. Другая часць аддзелаў заатакавала будынак міністэрства ваенных спраў і афіцэрскую школу, у якой заўзята баранілася 700 вучняў гэтай школы.

Каля 5-ай гадз. Пілсудскі заняў усю Варшаву. Часць войск урадовых разаружана, рэшта вышлі за места.

Як толькі аддзелы Пілсудскага падыйшлі да блізка да палацу Прэзыдэнта і абстраляла Бэльвэдэр гранатамі, Рада Міністраў з Прэзыдэнтам на чале пачалі ратавацца ўдзечкай. П. Вайцехоўскі, Вітас і іншыя міністры пералезлі праз іаркан у садзе прэзідэнскага палацу і такім чынам удалося без перашкод выбрацца за места ў вёску пехатой, адкуль ужо паехалі ў Вілянова. Міністар Хондзыньскі і дырэктар Ленц, астаўшыся ў палацы Прэзыдэнта, былі арыштаваны. Праз нейкі час былі затрыманы і пазбаўлены свабоды і ўсе паехаўшыя ў Вілянова міністры.

Лік ахвяр.

Праз увесь час варшаўскай бітвы налічана забітых больш 200 чалавек, раненых больш 1000. Гэта падлічэнне не зьяўляецца аканчальным: па некаторым весткам забітых і раненых значна больш.

Адстаўна ўраду і новыя міністры.

У пятніцу 14-га мая а гадз. 10-ай веч. кабінэт міністраў Вітаса з Прэзыдэнтам на чале вызваў маршалка Сойму Ратая каб заявіць Пілсудскаму аб жаданні ўраду спыніць праціў крыві, пасля чаго Пілсудскі абяцаў устрымаць баявую акцыю. Прыехаўшы ў Вілянова маршалак Сойму атрымаў ад Прэзыдэнта заяву, у якой п. Войцехоўскі з'яўляўся прэзідэнта і распустыў усіх міністраў.

Такім чынам маршалак Сойму Ратай, па-

водле польскай канстытуцыі, зьявіўся заступнікам Прэзыдэнта і пачаў тварыць новы кабінэт міністраў. На становішча прэзэса міністраў назначаны пасол Клюбэ Працы К. Бартэль, ваявода Палескі Млодзяноўскі—міністрам унутраных спраў, Маршалак Пілсудскі—ваенным міністрам, Габрыель Чэховіч—міністрам скарбу, праф. В. Макоўскі—міністрам справядлівасці, Г. Глівіч—міністрам гандлю і промыслу, праф. Бронеўскі—міністрам публічных работ.

У надзёлю 16-га мая новы кабінэт міністраў прыняў прысягу на вернасць Канстытуцыі.

Агульнае палажэнне

У сувязі з пераваротам у Варшаве, стварылася рэдкая сытуацыя ў гісторыі парламэнцкага ладу.

Пілсудскі ўзяўшы Варшаву, меў поўную магчымасць аб'явіць сябе дыктатарам і кіраваць гаспадарствам самастойна. Калі гэтага не зрабіў, то трэба думаць, што перш-наперш хацеў сваю дзейнасць агранічыць праўнымі нормамі. Побач з гэтым пайшоў, відаць, Пілсудскі на ўступку эндэцкай часці польскага грамадзянства, тым балей, што гэта частка грамадзянства мае за сабой апору так сама і ў кругах вайсковых. Такім чынам прыняцце Пілсудскім такі толькі ваеннага міністра, трэба ўважаць за жаданне з боку Пілсудскага спынення хатняй вайны, тым балей, што пазнанскія войскі і наў студэнты (і тут яны!) выразілі гатоўнасць стаць за ўрад, які ўжо так бязслаўна кончыў свой век.

Праціта шмат крыві, перамяніўся ўрад, але развязкі аднак ня відаць.

Яшчэ існуе Сойм і Сэнат, якія маюць сабрацца дзеля выбараў прэзыдэнта 31 мая. Правая часць грамадзянства дамагаецца хутчэй выбраць прэзыдэнта ў старым складзе Сойму, лавіца-ж хацела-б Сойм і Сэнат распустыць і назначыць новыя выбары і ўжо пры новым складзе парламенту выбіраць прэзыдэнта. Есць яшчэ і трэцяя камбінацыя, як з боку левых партыяў, так і крайне правых: гэта жаданне ўтварыць сільную ўладу. Такую сільную ўладу, паводле гэтай думкі, даў бы Пілсудскі як дыктатар. Ці гэта магчыма ў сучасных варунках—недалёкі час нам пакажа.

Сяляне! Чытайце сваю газету „Сялянскую Ніву“.

ДЗЕ ТЫ ДОЛЯ?

Эх ты доля мая доля,
Дзе ты родная мая?
Адгукніся пацеш, доля,
Гаротнага ратая.

Што, скажы мне, службыць доля,
Перашкодаю табе,
Што ніяк не дапытаю,
Не даклічу я цябе?

Дзе мне, доля лёгкакрыла,
Цябе, беднаму, шукаць?
Вецярошчак памажы мне—
Ясна сонейка парадзь!

Ці ты ў полі пры дарозі,
Дзікай кветачкай цвіцеш?
Ці зязюляю кукуеш?
Ці салоўкаю пяеш?

Можа птушачкай залётнай
Ты шчабечаш дзе ў гаі,
Мо' дзяўчынаю сьпяваеш
Песню сумную ў маі?...

Чым я, доля, правініўся
Прад табою, ты скажы?
Што забыты, адзінокі
Бы той колас на мяжы.

Пакажыся, адгукніся
Дзе ты, родная мая?
Асьвяці, ты, маю душу;
Маю душу ратая.

Міхась Васілёк.

З СОЙМУ.

Прамова пасля Ярэміча, сказаная ў Сойме ў красавіку ў справе бюджэтнага провізoryму.

Высокая Палата!

Пры тварэнні коаліцыі я з гэтай Высокай Трыбуны ўжо сказаў, што гэты ўрад коаліцыйны зьяўляецца абшарнічка-капіталістычным урадам пры ўчасці прадстаўнікоў ад работнікаў, інакш кажучы, назваў я яго ўрадам места проціў вёскі. Так і сталася. Усе падаткі былі наложаны на найбяднейшыя класы, на найбяднейшыя слаі працоўных, бо яго ёсць фактычна 86 прац. (Голас на лавах НПР.: 94). Ня будзем аб гэтым сварыцца, Пане Калега.

Мы, беларусы, знаходзімся ў парламэнце глядзельнікамі,—ня прыймаем у ім дзейнага

Філ. Канд. Я. Станкевіч.

КНІГАПІСЬ.

Крывіч, месячнік літаратуры, культуры і грамадскага жыцця пад рэдакцыяй В. Ластоўскага. № 10 за ліпень—сьнежань 1925 г. Коўня. 124 ба-
лонны, у 16°.

Да лічы значнае культурнае працы В. Ластоўскага ў Коўні належыць выдаванне часопісі „Крывіч“. Праца гэтая заслугуе, каб яе разгледзіць усю. Спадаюся, што гэта хтось зробіць. А тутка разглядаю апошні 10 № „Крывіча“.

Як у ранейшых нумарох, так і ў гэтым найбалей месца займае адзёдзе літаратурны і навуковы.

У літаратурным адзёдзе гэтага № знаходзім вершы („Крыжовы паход дзяцей“, „Лісты“) В. Ластоўскага і два даўжэйшыя апавяданні („Дык што-ж гэта такое?“, „Апякун“) А. Матача. Чытары з апавяданнямі Матачовымі пазнаёмліся з ранейшых №№ „Крывіча“. Гэта абразы цяжкага жыцця нашага сялянства ў Заходняй Беларусі. Падзеі ў апавяданнях Матачовых канчаюцца звычайна смутна. Водзінам у гэтым ё „Дык што-ж гэта такое?“ дзе бачым шчаслівы, радасны канец, натхнёны верай у лепшую будучыню. Аўтар любіць свой народ і знаёмы добра з ягоным жыццём. Апавядае рэальна і жыва чытай харошай моваю. Чышціню мовы асабліва падчыркую. А. Матач ня толькі досыць добра захаваў дастаную ў спадчыне ад бацькоў роднаю мову, але і далей рупіцца аб яе чысціні. Гэтым вельмі розніцца ад шмат якіх нашых пісьменьнікаў, што на чысціню мовы мала зварацаюць увагі. Аднак і ў яго ё некаторыя барбарызмы, каторыя я тутка і адцёмлю (адзначу). Вось яны:

Плэўся за непаўналеткам ззаду, плялася прывя-
заная да возу карова. Тут плэўся і г. п. маска-
лізм, панашаму цянуўся. Ад незнаёмы, відаць па-

водле маск. незнакомец утварыў аўтар слова „не-
знаёмец“, а тымчасам нашае незнаёмы ўжываецца і ў значэнню назоўнага імя, дык жаднага жар-
навання да маскоўскае мовы ня трэба.

Убачыць ё форма не беларуская, твораная па прыкладу „ўвідзець“, мае быці абачыць, пабачыць. Іму гэты час папаяўся векам. Час ня мог паказацца, ён даўся.

Хвіліна, хвілінка — палёнізм, пабеларуску — часіна, часінка.

Дабавіў — маскалізм, пабеларуску — дадаў.

Малалеткам — маскалізм, пабеларуску — бяз-
леткам.

Добравольна, пабеларуску — самахоць. Ад на-
шай беднасці, ад недастачы, а трэба — ад нястачы.

На язёра — палёнізм, пабеларуску — на коньні-
ка або ездака (яздак). Заместа уваскрасіць трэба ўжываці хворму ускрасіць.

Шмат багаты навуковы адзёдзе. Тутка на-
перадае бачым цікавую стацьцю Алгерда Шлюб-
скага: Матар'ялы да гісторыі крывіцкай этнаграфіі.
І. П. Шэйна. У ёй на некалькіх балонках ё поўная
характэрыстыка гэтага этнаграфіа і што нашая мо-
ва і песня ад падобных этнаграфіаў выцёрпела.

Далей надрукаваны тры вялікія стацьці аб
назоўе „Крывіч“. Пры даводжанню, што маем
ужываці стары і праўдзівы нам назоў „Крывіч“, а не пазычаны „Беларусь“, В. Ластоўскі ро-
біць абмылу, літачы, што спачатна ўвесь наш
народ зваўся Крывічамі і толькі населье мясцо-
выя яго часці сталі звацца Дрыгвічамі, Радзімі-
чамі, Северанамі. Такі пагляд зусім ня крытычны,
давесці яго немагчыма і нямаю патрэбы даво-
дзіць. Запраўды было начай, наадварот. За якіё
час (колькі сот год) па выдзяленню з праславян-
скае сям'і наш народ падзяліўся на некалькі пля-
мёнаў: Крывічы, Северане, Радзімічы, Вяпічы.
Усе гэтыя плямёны хоць і розніліся крыху па-
між сабой, але былі блізкія, свае паміж сабой,
складалі адзін народ—нашых прадкаў. Спачатку
ня мелі яны аднаго агульнага назова, бо ня жылі
адным палітычным жыццём. З часам найвялікшае

і найдужшае плямя Крывічы да свае імя і ўсім
іншым нашым плямёнам. Гэта агульна-нацыяналь-
ны назоў прымаўся ў большасці народаў. На
даводжанне таго, што ўсе нашыя плямёны спа-
чатна зваліся Крывічамі, страчана ў гэтым №
„Крывіча“ ажно дзве стацьці.

У першай стацьці „Абшар займаны Крывіча-
мі і крывіцкая калёнізацыя“ А. Матач, перадруко-
вуючы географічныя назовы з Н. Барсова*) даво-
дзіць, што нашая крывіцкая зямля была ад Вялі-
кага Ноўгарада да Дону і Прыпяці. Запраўды
лішнія гэтыя перадрукі. Кніжка Барсова не такая
рэдка, каб ёй ня можна было карыстацца. Даво-
лі было паказаці на адпаведныя месцы ў Барсова.

Усе довады Матачовы зводзяцца да таго, што
дзе сустракаюцца назовы з каранём крыві-, там
жылі Крывічы.** Ці запраўды гэтак было? Калі
маем назовы якіх сёлаў і пад. „Крывічы“ і г. пад.,
дык гэта значыць, што людзі гэткага селішча або
самі гэтак назваліся, або былі названы іншымі.
У першым і другім выпадку людзі гэтага селі-
шча мусілі належыць да крывіцкага плямя. Але
толькі гэтага селішча, а ня ўсяе мясцовасці
(воласці і т. п.). Калі-б прышлі Крывічы і зася-
лілі цэлаю воласцю або павет, ці магла-б быці
хоць адна вёска названа Крывічамі? Не, не магла-б
быці названа, бо з такім-жа правам можна было-б
назваці Крывічамі ўсе селішчы і нельга было-б
адрозніць. Значыцца, тамака, дзе сустракаем на-
зовы „Крывічы“ і г. п. былі асобныя адзіночныя
сялібы крывіцкія, а цэлае мясцовае насельенне
належыла да іншага плямя. Што гэта так, бачым
з таго, што тамака, дзе запраўды жылі Крывічы,
не знаходзім географічных назоваў, азначаючых
гэтае плямя. Барсоў ня мог знайсці селішчаў

* Н. П. Барсов: „Очерки русской исторической гео-
графіі“. Варшава. 1885.

** Шмат з прыводжаных Барсовым назоваў ня мож-
на лучыць са словам „крывіч“ але са словам „крывы“,
а напару і іншымі славамі (прыкладам: крывік, крыван,
кывука, крывіна, крывіа, крывіа, крывіа, крывіа), але на у
гэтым справе, а у тым, што кажу далей.

учасця. Сяньня з прыемнасьцяй мы чуем два пагляды, а іменна: адзін—прадстаўнікоў сялянскіх партыяў, а другі з ППС. Адзін сказаў, што тагды ў Польшчы будзе добра, калі прыдзе сялянства-работніцкі ўрад. Другі сказаў, што „да гэтага часу з нялюдзкім высылкам ішлі, творачы ўрад коаліцыйны, але можа гэта былі апошнія спробы“. Вось мушу сьцьвердзіць, што польская дэмакратыя праз увесь час здавала пазыцыю за пазыцыяй правай старане Палаты. І сяньня мы бачым вынікі гэтага. Сяньня бачым, што гэтых дзірака, кажучы з расейска, у „Трышкіным кафтане“ не залатаеце, бо кідалі на пажыр ня толькі нашу беларускую справу і нацыянальных меншасцяў агулам, але вы здавалі і свае ўласныя пазыцыі. І сяньня вы прышлі да перакананьня, што трэба зрываць з гэтай коаліцыяй, бо калі вы Паны гэтага ня зробіце, то вас само сялянства зьмянець з вашай дарогі; яно прыдзіць і зробіць парадак, бо сялянства, якое ў Польшчы ёсьць у аграмадным працэнце, плаціць ужо далей ня можа. Урад п. Грабскага сялянства зруйнаваў да астатку; давала яго да бяды гэта апошняя коаліцыя.

Скарбовыя падаткі сяньня павінны заплаціць тыя, якія запраўды абкрадалі скарб гаспадарства, а калі вы, Панове, гэтага ня зробіце, калі ў скарб не дасьце тых падаткаў, то прыдуць людзі, якія прымусяць вас да таго, каб скарб напоўнілі тыя, якія яго абкралі.

Дзякуючы палітыцы коаліцыі, у адносінах да нас беларусаў, дагэтуль мы бачылі адно: п. Ст. Грабскі зьніштажаў і зачыняў нам школы. Бачылі п. міністра Рачкевіча, які тысячамі садзіў нас у турмы. Бачылі п. Зьдзехоўскага, які прымушаў, асабліва ў нас, працаваць апошні кажух, апошняга каня і карову.

Такім чынам урад як папярэдні, так і цяперашні ўрад „тулава“ ў адносінах да нас беларусаў палітыкі ня перамяніў. Дзея гэтага ад імя Беларускага Клубу прылучаюся да прапазыцыі Украінскага Пасольскага Клубу, каб над бюджэтным провізорыум перайсьці да парадку дня.

Ніколі ня зьніштажай сваей роднай газэты. Прачытаўшы дай яе суседу.

з назовамі „Крывічы“, „Крывед“ і пад. у паведах Невельскім, Вялікім, Парэцкім, Смаленскім, Душаўшчынскім і г. п. а тымчасам напэўна ведаем, што тамака Крывічы жылі.

Разгледжу стацьцю Матачову папарадку. На самым пачатку ён кажа, што палажэньне Крывічоў было добрае „для славянскай калёнізацыі“. Яшчэ за доўга да IX стагодзьдзя Славяне рашчаліся на асобныя народы і казаці аб славянскай калёнізацыі гэта значыць казаці ня толькі. Дык трэба сказаці беларускай ці крывіцкай калёнізацыі. Дзеержачыся Барсавана павадка А. Матач зараз-жа зазначае, што Крывічы склалі „галоўную аснову вялікарускай народнасьці“. Дайшоўшы да Масквы, А. Матач на карысьць крывіцкай калёнізацыі тамака прыводзіць довад Доўнара-Запольскага, г. зн. маскоўскае аканьне. Але гэта толькі цень доваду, бо даведзена, што аканьне ў Маскве ўзьнікла пазьней уплывам з паўдня мовы Вяцічоў*). Дзея гэтага лішняе зусім пытаньне Матача: „Ці лёгічна пасьля гэтага лічыць крывіцкую мову „нарвічэю“. Ведама, нялёгічна, але нялёгічна і наадварот. Абедзьве мовы вылучыліся, як самастойныя, з мовы праславянскае і жадная з іх нарэччам другой ня ёсьць. Аб тым, што ў склад маскоўскае народнасьці увайшлі Крывічы, сказана зусім бяз жадных довадаў. А. Матач захашаўся, што так шырока рассяляюць яго родны народ Маскалі, але ён не зацяміў таго, што гэтыя Маскалі прызнаюць Крывічоў за маскоўскае, але ня беларускае плямя. Каб Крывічы хоць у невяліччай частцы засялілі зямлю цяперашняй Масковіі, прырэчыць становака мова. Мова Віцебшчыны ці Смаленшчыны жадным спосабам не магла стацца моваю маскоўскаю. Мова маскоўская ёсьць простым патамкам ноўгарадзкіх словенаў, якія потым асымілявалі сабе розныя фінскія народы, часткаю турка-татарскія, а на паўдні (на Ацце) асымілявалі і нашых Вяцічаў.

*) Гіш Н. Дурново: Диалектологическія разьвісканія ў области великорусскихъ говоровъ. І. 2. 1918.

3 Польшчы.

Вітас пад маснай паліцыянта.

Быўшы прэм'ер-міністар Вітас уцякаючы ад войск Пілсудскага ў Варшаве, каб забясьпечыцца ад гвалтаў з боку салдат, пераадзеўся паліцыянтам і толькі такім чынам удалося незазначаным апынуцца ў сваей вёсцы, дзе калісь быў войтам.

Быў гэты хітрэц ужо два разы галавой польскага ўраду, але цяпер пасля здрады сялянскіх інтарэсаў хіба-што і ў войты больш не пападзец.

Пазнанцы яшчэ проціў Пілсудскага.

Насяленьне Пазнаншчыны, якое складаецца пераважна з багатага т. зв. кулацкага элементу і рэакцыйнага мяшчанства, ніяк ня можа прымірыцца з пераменай ураду ў Варшаве. Пазнанскія газэты дагэтуль лічаць законным урад Вітаса. Усялякія весткі з Варшавы друкуюцца пад строгім кантролем пазнанскіх уладаў.

Не памагла і адозва маршалка Сэнату Тромпчынскага, які для «успакаеньня» выпусціў адозву. З адозвы гэнай відаць, што і сам яе аўтар салідарызуецца з тымі, хто ня прызнае варшаўскай улады.

3 заграіцы.

Абнаўленьне Рады Лігі Народаў.

Камісія для абнаўленьня Рады Лігі Народаў прыняла першы параграф праекту, прадугледжваючы выбары часовых сяброў на 3 гады, прычым кожны год будзе абнаўляцца адна трэцяя частка. Згодна з гэтым параграфам мандат будзе выдавацца незабавам пасля выбараў.

Дамаганьні высылкі савецкіх урадоўцаў.

У Лёндывне значная група сяброў кансэрватыўнай партыі дамагаецца ў свайго ўраду высылкі з Англіі ўсіх урадоўцаў і прадстаўнікоў усіх савецкіх установаў.

Кансэрватары свае дамаганьні просяць зьдзейсьніць незалежна ад таго, якія з гэтага могуць быць skutki.

Палажэньне ў Лёндывне.

Ня глядзячы на канчатак вялікай англіскай забастоўкі, 13 мая палажэньне ў

Лёндывне мала перамянілася. Пакуль-што мала работнікаў вярнулася да працы. Трамвай палком яшчэ стаяць, чыгуначная і аўтамабільная камунікацыя—агранічана і пускіца ў рух пры помачы ахвотнікаў. Газэты выходзяць у скарочаным фармаце. Да 18-га мая жыцьцё Лёндывну наладзілася бліжэй да нармальнага.

У Рызе банкрутуюць.

Тутэйшыя фінансавыя і гандлёвыя кругі сільна занепакоены вялікімі банкруцтвамі. Гэтымі днямі збанкрутавалі 4 вялікія гандлёвыя фірмы. Паміж збанкрутаваўшымі спатыкаюцца старыя даваенныя прадпрыемствы, якія заўсёды лічыліся вельмі паважнымі.

Аканчальныя вынікі выбараў у літоўскі Сойм.

Вынікі выбараў у літоўскі Сойм выглядаюць так: людоеўцы здабылі 24 мандаты, сац.-дэмакраты—15, хрысьціянская дэмакратыя—14, Сялянскі Саюз—10, Дарбо-фэдэрацыя—5, народнікі—3, „Укініку“—1, палікі—4, жыды—3, немцы—1, кляйпэдцы—5; усяго 85 мандатаў. З вышэйшых пэфраў відаць, што апазыцыя ў сялетніх выбарах узяла верх.

Забойства Петлюры.

На днях у Парыжы застрэлены на вуліцы вядомы ўкраінскі «атаман» Петлюра, веўшы калісь вайну з бальшавікамі.

Забойца Шварцэрбэрг заявіў, што шукаў Петлюру ўжо даўно з мэтай забіць за ягоныя зьверствы над жывымі на Украіне.

Абд-Эль-Крым здаўся.

Пасьля доўгай вайны з французамі і гішпанцамі ў Афрыцы, правадыр паўстаньня Абд-Эль-Крым, паводле французскіх вестак, здаўся з сям'ёй і маемасьцяй французскім уладам, аддаючы перад гэтым палонных праціўнай старане.

Браты Беларусы!

Хто можа, ахвяруйце кніжак, хоць ў якіх мовах на нашу Бібліятэку Ім. Фр. Скавыны ў Барадзенічах Браслаўскага пав.

Кніжкі можна пакідаць у Кнігарні Станкевіча, Вострабрамскай вул. 2.

Сяляне Барадзеніцкія.

Грэкаў, Баўгараў і Сэрбаў. Як падзяку за гэсьціннасьць яны называюць Маскву „новым Царградом“, „трэцім Рымам“ і ўмаўляюць маскоўскіх цароў, што тыя маюць злучыць пад сваёй ўладаю ўсіх праваслаўных, а тым самым асвабодзіць іхнія бацькаўшчыны ад Туркаў. Дзея такога злучэньня трэба было наўперад прылучыць праваслаўных суседзяў—Украіну і Беларусь. Тутакі выставілі маскоўскія цары дынастычнае дамаганьне, што землі, належаць калісь роду Рурыкавічаў маюць аднысьці да маскоўскага цара, як іхняга патамка (хоць у Беларусі Рурыкавічы валадалі толькі ў некаторых мясцох). Калі-ж гэтыя землі ё айна Рурыкавічаў-Русаў, дык яны мусяць быць Русі. І тут першы раз Масковія назвала нашу Бацькаўшчыну Русіяй, замест дагэнуляшняга Літва. Пры гэтым маскоўская палітыка не пашкадавала нам свайго дагэнуляшняга імя „Белая Русь“, прымаючы Масковіі і Украіне назвы ад Грэкаў (што грэцкае, то лепшае!): Вялікая Русь і Малая Русь.

Але нашыя прэдкі самі называлі сябе і далей пастарому: Крывіч, Ліцьвін, Крывія, Літва, мова крывіцкая, літоўская, руская, але ніколі беларуская. Прылучаная за Кацярыны II да Масковіі наша Бацькаўшчына была названа маскоўскім урадам Беларусіяй. Але нат гэты назоў здаўся маскалём страшным і быў заменены ў 1831 г. на „Западную Росію“. Ня глядзячы на гэта ў XVIII і XX стагодзьдзях наш народ называюць Крывічамі большасьць пісьменьнікаў як паходжаньня нашага, так і маскалёў. Найцікавей тое, што імя „Крывіч“ яшчэ было ў некаторай меры жывое сярод нашага народу. У 1860 годзе запісалася Крывічамі 26,106 душаў. Свае вывады аўтар пачэўраджае дакумэнтальнымі данымі.

(Далей будзе).

Калі стацьця А. Матача ё лішняй, дык далейшая стацьця Ю. Сулімірскага: Аб назовах „Крывія“ і „Беларусь“ вельмі цікавая і добрая. Аўтар прыводзіць гісторыю розных імёнаў нашага народу. Гісторыя гэтая пададзена наагул праўдзіва. Зьмест стацьці Ю. Сулімірскага гэтакі. Першым агульным назовам усіх нашых плямёнаў былі „Крывічы“ а краю „Крывія“. На гэта ё мноства довадаў.

З часам, калі з цяперашняе Швэдзіі прыйшлі Скандынавы—Русы, назоў Русь, Русін пашыраецца спачатку на Украіне, а далей і ў Маскоўшчыне. Так-жа з пашырэньнем хрысьціянства на Беларусь гэты назоў прыходзіць памалу і сюды. Але мае ў Беларусі значэньне рэлігійнае і ў некаторай частцы культурнае. У значэньню апошнім абазначаў пісьменьнасьць, пісаная „рускімі“ (бо прывезенымі з Кіева—Русі, як ведама, хрысьціянства, а з ім і славянская пісьменьнасьць прыйшла да нас з Баўгарыі праз Кіеў) літэрамі; і самая наша мова нярэдка звалася рускай, бо абазначалася на пісьме „рускімі“ літэрамі.

Вялікае значэньне мела імя Ліцьвін, Літва. Гэтае імя ня толькі было палітычным, але і нацыянальным. Наша мова часта завецца гэтым імем.

Імя Белая Русь найпервей ужываецца для абазначэньня Масковіі побач з імем Масковія Маскоўшчына, пры гэтым як у самой Масковіі так і заграіцай. Яшчэ раней побач з назовам „Масковія“ маскоўская зямля мела назоў „Чорная Русь“, як паняволеная Татарамі. Але з аслабленьнем татарскае няволі па Кулікаўскай бітве (1380) ён памалу змяняецца *Белай*, значыць свабоднай, Русіяй.

На Украіне яшчэ раней побач агульна-ўкраінскага „Русь“ разьвіўся мясцовы назоў Галіцка-Валынскае зямлі „Малая Русь“. Грэкі сталі ўжываць гэты назоў дзея азначэньня ўсяе Украіны, а Масковію назвалі Вялікай Русіяй. Па звязваньню Балканскага паўвострава і здабыццю (1454) Царгораду Туркамі ў Маскву панаехала шмат

ХРОНІКА.

— **Справа кс. Гадлеўскага.** Судовая справа вядомага эмагара за беларушчыню кс. Гадлеўскага, засуджанага Акружным Судом на 2 гады крэпасці, будзе ізноў 12 чэрвеня разглядацца ў Апэляцыйным Судзе.

— **Новая беларуская ўстанова.** Апошнімі днямі зацверджаны ўладамі ў Вільні статут Т-ва „Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры“.

— **Зацверджаньне статуту Т-ва Беларускай Школы.** Улады зацвердзілі статут Т-ва Беларускай Школы з тэрыторыяй дзейнасьці на ўсю Польшчу. Закладчыкам Т-ва зьяўляюцца палі кс. Ад. Станкевіч і Рак-Міхайлоўскі.

— **Канфіскацыя беларускай газеты.** Па загаду адміністрацыйнай улады канфіскаваны № 11 часопіс „Беларуская Справа“.

— **Да ведама харыстаў беларускага мяшаннага хору.** Дзеся павілічэньня ў харыстаў працы ў канцы школьнага году, сьпеўкі, якія адбываліся з беларускім мяшаным хорам пад загадам А. Стэповіча, на лета спыняюцца да пачатку новага школьнага году.

— **Пасеўная дапамога.** Дзеся выпраўленьня даўнейшага загаду ўладаў Зямельны Банк даў Вільнішчыне дадатковыя пазычкі на пасевы, якія будуць выдавацца хлебаробам у першых днях чэрвеня.

— **Дачакаліся.** „Дзеньнік Вільнянскі“, які зьмяшчае ўсялякую брахню аб тых, хто ня мае ў п. Обста ласкі, цяпер у сувязі з Варшаўскімі падзеямі, быў на некалькі дзён вайскавай уладай зачынены, рэдакцыя апычатана, а галоўныя энэцікі пісакі арыштаваны і пасаджаны ў турму.

„Сам“ Обст, бачучы непэраліўкі недзе схаваны. У яго намешканы ў часе обыску знойдзена вінтоўка.

Па апошнім весткам арыштаваныя звольнены. „Дзеньнік Вільнянскі“ пачаў выхадзіць, але з тову, калісь моцна пэўнага, цяпер вельмі спусьціў.

— **Водгукі Варшаўскіх падзей у Вільні.** 12 траўня ў Вільні запанаваў настрой вельмі трывожны. Што дзеіцца ў Варшаве—мала хто праўту ведаў. 13 га траўня раніцай Скарбовая Іаба, Польскі Банк і інш. абстаўлены войскам. Усюды на вуліцах шмат газетных дадаткаў надавычайных аб варшаўскіх выпадках. Павіліліся весткі аб высылцы войск на падмогу Пілсудскаму.

Пад вечар, пераважна моладзь з бяднейшага мяшчанства, прабавала арганізаваць дэманстрацыю на чэсьць Пілсудскага. Паліцыя некалькі разоў яе разганяла.

У чацьвер улады войскавыя прыслалі сваіх прадстаўнікоў у ваяводства, пад наглядом якіх вялася праца. У ночы гэтага дня разлеплена абвестка з падпісам ген. Рыдза-Сьміглага аб тым, што Пілсудскі аб'явіў сябе дыктатарам усей Польшчы. Вестка гэта, як пасыла аказалася, ня была праўдзівай. У працягу наступных дзён, Вільня крышку паспакайнена.

— **Арыштаваныя генэралы ў Вільні.** Вядомыя з вядунай варшаўскай бойні генэралы Загурскі і Развадоўскі перавязены ў Вільню ў Антакольскую турму, дзе будуць да суда Пракураторыя ваенная абвінавачвае іх у службовых надужыццях.

— **Школьнае хуліганьне гуляе.** Ня пасьпепа грамадзянства забыцца аб дзікіх нападках 1-га мая з боку польскага студэнцтва на маніфэстантаў, сяньня ізноў даведываемся аб новых штуках іншых школ.

Жыдоўскія газеты ў далейшым працягу пішуць аб частых выпадках біцця жыдоў, дзе апырч студэнтаў спатыкаюцца вучні сярэдніх школ і тэхнічнай школы. Вільнянскія паліцыя ў гэтыя пагромныя з'явішчы ня ўмешываецца.

Гэтак нядаўна група вучняў тэхнічнай школы напала на экскурсію вучняў жыдоўскай гімназіі Эпштэйна. Так сама здарылася і з экскурсіям вучняў жыдоўскай рэальнай гімназіі, дзе па дагдках карэспандэнта газеты „Вільнер Тог“ у нападзе прынялі ўчасьце вучні гімназіі Ледеваля.

У сувязі з гэтым пасол др. Выгодзкі напісаў у газэце аткрытае пісьмо Куратару Школьнага Округу, пад загалоўкам: „Аб зьдзічэньні школьнай моладзі ў Вільні“, у якім, паміж іншым, дамагаецца выдаленьня з школ вінаватых вучняў.

— **Стан безработцы.** На 19 мая па даных Вільнянскага Бюра Пасрэдняцтва Працы лічылася безработных 5479 душ, з чаго мужчыны 4080 і 1399 жанчыны.

— **Курс долара ў Варшаве** на 26.V. афіцыйна лічыўся 11 зл. Залаты рубель 5 зл. 65 гр. 26 мая на чорнай біржы ў Вільні плацілі за доллар 11 зл. 30 гр.

Да ведама інвалідаў.

Інваліды, якія дзякуючы тым ці іншым прычынам не пасьпелі зарэгістравацца да 1922 году і якім цяпер улады не прызнаюць рэнты, часта аварочываюцца да Беларускага Пасольскага Клюб

бу з прозьбай аб заступніцтве. У зьвязку з гэтым падаём да ведама інвалідаў, што Беларускі Пасольскі Клюб у гэтых справах рабіў захады перад уладамі і падаваў інтэрпэляцыі, але ўлады ўпарта трымаюцца вызначанага тэрміну і ня хочудь прызнаваць рэнты інвалідам, якія прапусьцілі тэрмін для рэгістрацыі.

Апрача таго Беларускі Пасольскі Клюб дня 9 чэрвеня 1925 г. падаў у Сойм прапозыцыю аб зьмене ўставы ад 18.III.1921 г. у справе інвалідзкіх рэнтаў, далучаючы да сваёй прапозыцыі новы праект уставы, які меў-бы абняць усіх інвалідаў арміі расейскай, польскай і іншых і ў якім тэрміне для рэгістрацыі інвалідаў быў-бы прадоўжаны да 31 сьнежня 1925 г.

Гэты праект Беларускага Пасольскага Клубу дагэтуль ляжыць у Камісіі Грамадакай Апекі і Інвалідзкай Сойму, а вызначаны для зрэфараваньня яго пасол Бегоньскі (польскі эндэк) ня хоча выпускаць яго на разгляд, бо яго партыя і наагул большасць цяперашняга Сойму стараецца „бараніць польскага скарбу“, коштам інвалідзкіх рэнтаў інвалідаў-беларусаў. Пры цяперашніх умовах няма ніякай надзеі, каб вышэй ўспомненая прапозыцыя Белар. Пасольскага Клубу прайшла праз Сойм.

Аднак вышэй падаанае яшчэ не азначае, што інваліды ўжо на ўсё жыцьцё астатліся пазбаўлены магчымасьцям атрымаць належнай ім рэнты. Беларускія паслы будуць дабівацца прызнаньня інвалідам-беларусам інвалідзкай рэнты і калі ня ўдасца ім правесці гэта праз гэты сойм, то магчыма ў новым будучым Сойме, калі будзе ён мець большасць баронячую інтарэсы нацыянальных меншасцяў, беларускія паслы правядуць адпаведную ўставу аб інвалідзкіх рэнтах, а тады-ж інваліды, якія не зарэгістраваліся ў вызначаным тэрміне будуць магчы рабіць узноў захады аб прызнаньні ім рэнты.

Варшава, 12.5.1925.

Секрэтарыят Бел. Пас. Клубу.

Пісьмы з вёскі.

Вырадак.

Барадзенічы, Браслаўскага павету.

Вёска наша крэпка беларуская, толькі адзін ёсьць чалавечак, каторы сам сябе лічыць нейкім чужаземцам. Завецца ён пан Цітовіч Язэп. Мы добра знаём, што бацька ягоны, дзед, прадзед і г. д. жылі ў гэтай вёсцы, гаварылі пабеларуску і былі беларусамі. Але ён ёсьць нейкі вырадак, затое, што надта ня любіць беларускай мовы і кажа, што яна вельмі брыдка, ня глядзячы на тое, што і сам інакш ні папольску, ні парасейску гаварыць ня ўмее. Надта яму падабаецца польская мова і лічыць сябе ён паляком, але мне здаецца, што гэта ён моцна памыліцца. Быў такі факт, што калі ўсе людцы падавалі дэкларацыі на беларускую школу, то і ён гэта зрабіў, бо ўвядзеў, што ўсе людзі робяць. А праз некалькі часоў, калі прыйшоў да яго вучыцель і сказаў „пане Цітовіч“, дык ён з тэй радасьці, што яго назваў панам, падпісаў дэкларацыю і на польскую школу. Сьмех бярэць глядзячы на такіх людзей, каторыя не ўладаюць самі сабой і дзеля гэтага з яго ніякай ня мае карысьці ні Польшча ні Беларусь.

Харытон Кутарга.

Чым Горадзенскі Магістрат корміць сваіх працаўнікоў.

М. Горадня.

Горадзенскі Магістрат як і кожны гаспадар мае сваіх працаўнікоў, але адкормлівае іх... сьвежым сьвіным салам. Робіцца гэта вось як: Прыпрэбда селяніна прадаць кабана. Заколе, асмаліць і вязе ў места. Яшчэ перад уездом мусіць заплаціць 50 гр. „тарговэго“, пасыла 10 гр. „мостовэго“, а ўжо на санітарнай станцыі будучы браць „сьвінавог“. Паложэньне на вагі, зважаць і давай кабана рэзаць. Стаяць тут пры вагах тры магістрацкія працоўнікі выглядам падобны да сваіх няжывых „кліентаў“: у двух з іх хвартухі ледзь сходзяцца на жывадох, вочы пазалпывалі жырам і на т фізіі пазадзіраліся ў гару, а трэці, меншы чынам, увесь расьце ў вусы. Вось бярэ адзін з іх відэлец з ножам і давай рэзаць кабана ад сьцягнакоў, лапатак, з бакоў; наложыць вусатаму поўныя прыгаршчы (з паўкілі) кавалкаў сала і мяса і нясуць да доктара. Як ведама доктару, дзеля агляду пад мікраскопам даволі вельмі малаго кусочка, а гэтыя нарэзаньня прыгаршчы сала вітаць ідзец на тое, каб успомненныя хвартухі не схадзіліся. Мала гэтага: за ўсю гэту цэрэмонію трэба заплаціць па 1 зл. з пуда, ды яшчэ плаці сьвінабою за вагу (ён ня верыць таму, што напісана ў санітарнай картачцы).

За дорага бярэце, ланы санітары! Даволі было б з нашага брата бедняка і па 1 зл. за штуку і важыць было-б лішае: настаўляў на бок кабану пячаткоў, узяў 1 зл. і годзе! Але не. Магістрату, бачыце, трэба дзяржаць у парадку гарадзкія сады, падкормліваць артыстаў паньствовага тэатру і г. д. А нам, далёкім ад места сялянам, што за бяда да васьных садоў і тэатраў!

Мірскі-Лабонкі.

Як я людзям спадабаўся.

М. Браслаў.

Пахваляюся я чытачам „Сялянскай Нівы“ як да мяне перамянілі адносіны мае суседзі і з хат сваіх ня гавяюць, што даўней, прызнацца, здаралася.

А было гэта так. Адзін мой стары дружбаць польскі вучыцель нараіў мне выпісаць польскую газэтку „Глос Вільнянскі“. Я так і зрабіў. Не разабраўшыся з гэтай газэткай пайшоў у вёску З. Там пагутарыўшы выймаю газэту з кішаня і пачаў чытаць. Добра ня помню, што ў ёй было напісана; мне тут і памяць адняло на мейспы, бо мае слухачы калі ня крыкнуць: „Вон з хаты з такой газэтай!“ „Іш ты, падліза панскі!“ Я тут чуючы, што як пчола ў вулі загудзелі на мяне мае знаёмыя—ратаваўся ўпечкай.

Іду я праз вёску і стыдна мне вачэй паказаць на сьвет, а ў галаве рожныя думкі творацца. Прыпомніў я словы вучыцеля: „Тшэба польскосьць на крэсах пажыць, усьвядаюць люд вёскі, жэ соішыспы полякамі“.

Цяпер я дагадаўся, што пайшоў не па той дарозе. Уцяміў я тут, што я беларус і дружбу павінен вясьці з беларускім вясковым народам, а не з Юдашамі, каторыя як Юда Хрыста здраджаюць. Так нам шляхта і паны прызнаюцца, калі хто да іх падаецца, што „естасьмы руўнымі родакамі“.

З тэй пары пачаў я выпісваць беларускія газеты. Сяляне-ж мяне на гвалт просяць, каб ім іх чытаў, што я і раблю. Слухачы мае лояць жыўдом кожнае слова вычытанае з „Сялянскай Нівы“ і „Беларускай Крыніцы“.

Пасьля гэтага сталі мяне сяляне ў вёсцы любіць больш як якога ксяндза.

Зидор.

Сам сябе выбаў.

Шчэрчэва, Пружанскага павету.

У месцы сакавіку г. г. мелі адбыцца ў вёсцы Шчэрчэва выбары да Гміннай Рады. Як толькі сабраліся ўсе кандыдаты, то старшыня камітэту Каз. Казлоўскі, ня глядзячы на пратэсты сабраўшыхся паставіў у сьпісак тых кандыдатаў, каторых прысутныя зусім не хацелі бачыць у Гміннай Радзе. Сабраўшыся каля 20 галасоў пры ўстрымаўшыхся больш сотні, Казлоўскі выбаў сам сябе і падобных яму сваіх сяброў.

Незадоволеныя гэтымі камэдэянтскімі выбарамі, сяляне паслалі заяву беларускаму паслу Ярэмічу з прозьбай выстарацца правядзеньня новых справядлівых выбараў.

Падарожні.

Наша пошта.

Юст. Семашкевічу. Гэта магчыма, на жаль, толькі для жыхароў м. Вільні.

Селіцкі Ксавэры. Пісьмо вельмі ня выразна напісана, не дагдаліся мы чаго Вы прасілі.

Паўлюкевічу Янку. Просьбу спаўняем. Грошы прышлалі як багагацеіце.

Міх. Жычліваму. Дзякуем за спачуцьцё нашай справе. Адносна закранутага Вамі пытаньня, радзім учытацца добра у праграму Беларускага Сялянскага Саюзу, а праканасецца аб сваёй памылцы.

А. Сталюку, Шыбуту і Голцу. З прысланага матэрыялу пастараемся скарыстацца.

Вясковаму хлопцу з пад Юраўлян. Друкуем. А. Д...у. У Вашым вершы ёсьць такія „кветкі“:

„Груша ўжо пасьпела —

„Роўна з кулаком“.

Ці-ж не маглі Вы найсьці нейкай меней страшнай меркі?

Або: „Месяц пасылае

„Вліскучы прамычкі

„Многа іх мае

„Цэлыя пучкі“.

Каб навет праменьні месяца можна было-б зьбіраць у пучкі і вязаць іх як венікі, то йзноў іншыя месцы Вашага верша не пазваляюць друкаваць яго.

АБВЕСТКІ

Ува ўсіх справах датычачых арганізацыі

Беларускага Сялянскага Саюзу

і запісі ў сябры просім зьвяртацца па адрэсу:

м. Wilno, ul. Połocka 4 m. 7.

Беларускі Сялянскі Саюз.